N°. 298.

DE GRONDWET.

1854.

VERSCHIJNT
Alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van een tot zes regels. . . . . . . f 1.00.
Voor elken regel meer. . . . . " 0.15.
Behalve de 35 cts. zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijken en overlijden, worden geplaatst tegen betaling van f 1, het zegelregt daaronder begrepen.

WOENSDAG 10 MEI.

UITGEVER-DIRECTEUR:
C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.
Hoofd-Correspondenten, M. Schooneveld en Zoon, Beurssteeg, te Amsterdam.
Brieven franco aan het Bureau De Grondwet.
Jan Hendrikstraat, n°.

ABONNEMENTSPRIJS:
Voor 's Gravenhage per 3 maanden . . . . . . f 4.50.
Voor de overige steden des Rijks . . . . " 5.50.

Hoofd-Bureau voor Ned. Oost-Indie:
VAN HAREN NOMAN EN KOLFF, te Batavia.
Prijs franco per Landmail voor Java en buitenbezittingen, per jaar, met vooruitbetaling bij het nemen van het abonnement f 70, Ned. Cour.

De Regerings-antwoorden betreffende het wetsontwerp op het Armbestuur.

II.

"De Regering heeft geen ander doel dan de armenverzorging zooveel mogelijk tot de kerkelijke en bijzondere liefdadigheid terug te brengen. Zij heeft bij het ontwerpen der wet steeds op dat doel gelet, en zij meent, dat de daarin opgenomene bepalingen de bereiking van het oogmerk kunnen bevorderen, en tot een langzamen trapsgewijzen overgang tot de vrijwillige, maar geenszins tot de verpligte armenzorg leiden." Men is reeds veel gevorderd, wanneer men het eens is over het doel en de strekking der wet, en wij behoeven niet te verklaren, dat ons gevoelen op meer stelligen toon dat doel zou doen uitkomen; maar evenzeer, als men naar middelen vraagt, om dat doel te bereiken, eene diepere overtuiging van de deugdelijkheid der middelen ons onmisbaar toeschijnt, opdat wij van die wettelijke bepalingen niet behoefden te zeggen, dat zij dat doel *zouden kunnen*, maar zeker *zullen* bevorderen. In het wetsontwerp, dat wij herhaaldelijk beschouwden, hinderde ons steeds die weifeling, om te handelen overeenkomstig het aangenomen beginsel, en dat beginsel in redelijke, consequente toepassing te brengen. Als het kwaad zoover gekomen is, wordt eene stoute hand vereischt, om het met wortel en tak uit te roeijen. Al die proefnemingen, om het pauperisme te stuiten, zijn mislukt, en men gaat er ten laatste toe over, om het oog voor de verergering te sluiten. In den tegenwoordigen tijd is er weder eene neiging, die zich in de Regerings-verslagen en in de redeneringen der anti-revolutionnaire partij openbaart, om de ongunstige voorstelling van den toestand van het armwezen als overdreven te beschouwen, en om de kerkelijke liefdadigheid hoog te verheffen, niettegenstaande juist de aanhoudende tering, waaraan zij lijdt, veroorzaakt schijnt door de ondoelmatige wijze, waarop zij bestaat en werkt. Wij zouden in staat zijn, duidelijk sprekende voorbeelden aan te halen, waaruit blijkt, dat bij het aanzienlijkste onzer kerkgenootschappen hoofdzakelijk het kwaad schuilt, en het getal der diaconiën nog uiterst gering is, dat eene strekking aan den dag legt, om de armenzorg tot haar normalen toestand terug te brengen. En dat de Regering daarmede evenzeer instemt, zien wij op nieuw in de Memorie van beantwoording. "De armverzorging kan, in eenen volstrekten zin, niet *geheel* aan de godsdienstige liefdadigheid worden overgelaten. Men zou uit het oog verliezen hetgeen bestaat en de onmogelijkheid, om dit eensklaps te doen ophouden." Er is dan ook bij de Regering geene de minste zelfstandigheid, om bij de keuze der middelen regtstreeks dat doel in het oog te houden. Zij geeft zelfs toe, wat door ons ook is opgemerkt, dat "indien het stelsel, waarbij de armenverzorging wordt overgelaten aan de kerkelijke en bijzondere liefdadigheid, streng wordt volgehouden en tot in zijne uiterste gevolgen toegepast, elke bepaling in de wet, waarbij het bestaan van een burgerlijk armbestuur wordt ondersteld, daarvan afwijkt. In dat geval zoude slechts ééne bepaling in de wet noodig zijn, waarbij de armenverzorging wordt overgelaten aan de bijzondere en kerkelijke liefdadigheid". Volkomen waar, zoo de overige artikelen maar doeltreffende overgangs-bepalingen behelzen.

Wat men in het vroeger wetsontwerp "eene drijvende kracht" noemde, wordt in dit ontwerp gemist en vervangen door eene expansive kracht. Zoo mogen wij elken maatregel noemen, die van het doel, het middelpunt der wet, hoe langer zoo meer verwijdert; die het kwaad bestendigt en doet aangroeijen. De Regering beaamt zulks in de volgende zinsneden der memorie: "Die strenge toepassing van het beginsel moge in theorie te verdedigen zijn, zij is in de practijk onuitvoerbaar. Het opheffen der gelegenheid voor armen, om buiten kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid hulp te vragen in dringenden nood, zou leiden tot schromelijke gevolgen, die zich genoeg laten denken, zonder dat het noodig is daarover in beschouwingen te komen. Een burgerlijk armbestuur is dan ook in den bestaanden staat van zaken onvermijdelijk. Niemand kan, naar het oordeel der Regering, bij bedaarde en onbevooroordeelde overweging volhouden, dat die staat van zaken door een gebiedend voorschrift der wet dadelijk of zelfs in een betrekkelijk kort tijdvak geheel kan worden veranderd, of dat het, in eenen redelijken zin, mogelijk zou zijn overal, waar sedert onheugelijke tijden eene burgerlijke armenverzorging bestaat, deze door een stouten greep, plotseling op de godsdienstige liefdadigheid over te brengen. Maar al volgde het niet uit den onvermijdelijken drang der omstandigheden, het bestaan van burgerlijke armbesturen wordt bij de Grondwet zelve aangenomen. Zij wil dat het armbestuur een onderwerp van aanhoudende zorg der Regering zal zijn en door de wet worde geregeld."

En wat wordt nu hiermede erkend, door een Ministerie, dat eene "tegenovergestelde rigting" zou openbaren? Deze stellingen:

De armenverzorging geheel aan de kerkelijke en bijzondere liefdadigheid over te laten is ondenkbaar, is onuitvoerbaar.

Er moet naast de kerkelijke armenzorg eene staatsarmenzorg door de wet worden daargesteld.

Dat heeft de Grondwet gewild.

Wij staan verbaasd over de openbaring van zulke gevoelens, omdat zij komt van eene zijde, waarvan wij zulks niet hadden verwacht: en wij zien er nu juist in eene bevestiging van ons vermoeden, dat er homogeneïteit *in beginsel* bestaat tusschen de beide wetsvoorstellen, omdat zij oorspronkelijk denzelfden auteur hebben, en dat deze belemmerd wordt in eene eerlijke en getrouwe toepassing van dat beginsel, sedert een Minister van de tegenovergestelde rigting daarop invloed uitoefent.

Uit dien hoofde herhalen wij het met allen ernst, waarom aan die stellingen voedsel gegeven door voorschriften, die de kiem eener staatsarmenzorg bevatten? Die voorschriften *tot regeling en bestendiging van een burgerlijk armbestuur* moeten tot verpligte staats-armenzorg of wettelijke liefdadigheid leiden *zoo* zij niet worden aangevuld door *wettelijke regels voor de kerkelijke instellingen*, opdat deze aan hare bestemming, de kerkelijke armenzorg, volledig kunnen beantwoorden; want — en hierop blijven wij drukken — door het gemis van doeltreffende bepalingen wordt de onkerkelijkheid bevorderd en de belangstelling in de kerkelijke instellingen zoo zeer ondermijnd, dat de kerkelijke liefdadigheid kwijnt en wegsterft.

Het wetsontwerp schiet te kort, wanneer er waarborgen worden gevraagd, dat waar de magt niet ontbreekt, om de kerkelijke armenzorg naar eisch te vervullen, de bereidwilligheid niet behoeft te worden in twijfel getrokken, of de onmogelijkheid wordt benomen om de gelden en giften der kerkelijke liefdadigheid aan hare bestemming te ontrukken of eene andere bestemming te geven. Maar vooral, — en daar komt het op aan, — wat waarborg wordt er gegeven tegen willekeur in de bedeeling, die in den regel aan het individueel oordeel van den kerkelijken armverzorger is overgelaten? De Regering erkent het. "Het is waar, er zijn in den tegenwoordigen staat van zaken onderscheiden voorbeelden, die van eene, — aan de zucht om de armen, door het betoonen hunner zorg, bij toeneming aan de kerk te verbinden, — tegenovergestelde geneigdheid bij sommige besturen getuigen. — *Indien men door de wet op eene voldoende wijze voorzien wilde in de gevolgen welke men van de verkeerde handelingen der kerkelijke instellingen vreest, zouden geheel andere maatregelen worden vereischt.* Men zoude of aan de kerkelijke instellingen de verpligting moeten opleggen tot het ondersteunen harer behoeftigen — iets wat geheel in strijd zoude zijn met het beginsel van vrijheid van bestuur en beheer *haar toekomende, en wat dan ook tot heden nooit is voorgesteld,* — of men zoude moeten overgaan tot het regelen eener verpligte staatsarmenverzorging, *waarvan het verderfelijke door de meerderheid zoo te regt wordt erkend.*" Maar de Regering geeft ons zelfs aanleiding tot een derde middel in de volgende zinsnede der memorie: "De vrees is geuit, dat de wet schadelijk zou werken, ingeval een der vrije armbesturen in eene plaats, waar ingezetenen van verschillende kerkelijke gezindheden zijn, zijne roeping verzaakt en niet voorziet in den onderstand der armen van zijne kerk, welke dan als maatregel van politie, door de burgerlijke gemeente worden ondersteund. Dit geval is mogelijk, en er bestaan zelfs voorbeelden van in niet onaanzienlijke gemeenten; doch juist eenige dier voorbeelden hebben bewezen, dat indien slechts het burgerlijk bestuur, zich in zoodanig geval niet door vrees laat beheerschen, maar eene verstandige en zedelijk krachtige houding tegen zulke laakbare handeling overstelt, deze haar doel mist en een betere staat van zaken er uit ontspruit."

Hoe zal van eene verstandige en zedelijk krachtige houding van het burgerlijk bestuur in zulke teedere belangen eenig gunstig gevolg kunnen worden gewacht zoolang daartoe *in de wet* een stevigen grondslag ontbreekt, — als nu reeds, tot het verkrijgen van bloote opgaven, "de waardigheid van het openbaar gezag soms dreigde er onder te lijden" en de Regering "de bevoegdheid onmisbaar acht, om *des noods met eenigen klem* inlichtingen te eischen, waarvan de mededeeling van elk lid van het kerkgenootschap niet kan worden geweigerd."? Uit dien hoofde werden in het vroeger wetsontwerp voorschriften gevonden, die eeniglijk en alleen ten doel hadden, om op de kerkelijke en bijzondere instellingen van weldadigheid zoodanig werkzaam toezigt te houden, waardoor zij in het spoor hunner oorspronkelijke bestemming bleven en juist bij elken tred daar buiten met verlies van zelfstandigheid bedreigd worden. Ook daarop was van toepassing: "alle daaruit afgeleide gevolgtrekkingen van verkeerde inmenging van het openbaar gezag, van bedekte verantwoordelijkheid, van zijdelingsche rekenpligtigheid, van krenking van regten en vrijheden, van verkorting der zelfstandigheid van diaconiën, van verpligte staatsarmenzorg en armentax, van overhelling tot socialistische en communistische begrippen." — "Zij vloeiden voort uit het niet in het oog houden der onderscheiding tusschen eene kennisneming in het algemeen staatsbelang en het onderwerpen van het beheer aan de willekeur van het Staatsgezag." Zij vloeiden voort uit staatkundigen partijgeest, die voor geregeld overleg onvatbaar maakt, en zoo werd een tegenstand geboren, die zich aan reactionaire velleïteiten aansloot en aan antirevolutionaire woelingen voedsel gaf.

"Wij gelooven en uit het reeds aangevoerde blijkt het op meer dan eene plaats, dat een werkdadig toezigt hier volstrekt noodzakelijk is; er zij slechts geene bedeeling van armen, hoe ook genaamd, door of op last van den staat; en dat toezigt bepale zich dus tot politie. Dit staatstoezigt en bijgevolg die inzage strekken wij dan ook uit tot alle armbesturen zonder eenige uitzondering, tot de instellingen van zoogenaamde particuliere liefdadigheid zoowel als tot de diaconiën. Het zal dus eene zorg voor de naleving der goedgekeurde reglementen zijn, in den waren zin, zonder zich met de zaak zelve, met den werkkring dezer onderscheiden besturen te blijven in te laten. Hiermede schijnt de staat te blijven binnen den kring zijner bemoeijing, daar hij dan zorgt voor regtsveiligheid en zekerheid, en hierdoor voor vrijheid. Dit regt van goedkeuring en toezigt toch kan, naar ons bescheiden oordeel, aan den staat niet worden betwist."

Wij herhalen het: zoo lang de kerkelijke armenzorg niet volkomen aan hare bestemming beantwoordt, is een voortdurend, werkdadig toezigt van den staat onmisbaar, en dit doeltreffend toezigt ontbreekt ten eenemale in het wetsontwerp, dat wij beschouwden en uit dat oogpunt vooral, onaannemelijk keuren.

In *de Morgenster* van 3 Mei wordt een aanvang gemaakt met de beantwoording van een artikel, onder het opschrift: *de Kerktwisten*, in *de 's Gravenhaagsche Nieuwsbode* van 15 Maart opgenomen. Wij halen daaruit de volgende zinsnede aan en prijzen den bedaarden en humanen toon, waarin de beantwoording tot dus ver is gesteld:

„Onverschillig mag de Staat niet zijn omtrent iets, dat op den bodem voorvalt, die zijn gebied omschrijft.

„'t Is echter de vraag, in hoe ver de Staat, omtrent kerktwisten niet onverschillig zijnde, daarin met zijn gezag mag tusschen beide komen.

„Dit is zeker, dat *kerktwisten* dan *staatstwisten* geworden zijn, wanneer de Staat er zich in mengde.

„De geschiedenis onzes Vaderlands, ten tijde der Dordrechtsche Synode, levert daarvan één voor alle anderen doorslaand bewijs.

„Moeit de Staat zich niet met de kerktwisten, dan blijven ze, hoe hevig ze losbarsten, binnen den boezem der Kerk besloten, en de Staat heeft er niets van te duchten.

„Alleen dan, wanneer de Staat er zich aan laat gelegen zijn, vooral wanneer hij beslissend met zijn gezag in 't midden treedt, kunnen zij hem zelven verscheuren en nevens de Kerk te gronde rigten.

„'t Komt hier, als men de zaak *in concreto*, met het oog op dit of dat beschouwt, dáárop allereerst aan, hoedanig de regtstoestand der Kerk aldaar is.

„Het is de vraag niet: waaraan eene Regering gelegen ligt; maar wat *regt* is in den Staat, dien zij beheert. Dat voorbij te zien, moet zich altijd het eerst aan haar zelve wreken.

„Maar ook ten andere moet de regering, indien hij haar eigen belang, of liever dat van den Staat, wèl begrijpt, ook het onderscheid van Kerk en Staat noodwendig in het oog houden.

„Eene Kerk is geen Staat, op wetten gebouwd. Eene Kerk is eene vrije godsdienstige vereeniging, waarin zekere bepalingen heerschen, omdat orde en regelmaat ook in haar niet moge ontbreken — maar die bepalingen zijn hare *grondslagen* niet.

„Deze, zoo het hier althans eene Christelijke Kerk geldt, zijn zedelijke en geestelijke grondslagen, geloof, liefde en hoop, die allen op een nog dieperen, geestelijken grondslag rusten — op Hem, buiten wien niemand eenig fondament leggen kan, Jezus Christus, die het gansche gebouw der Kerk tot eenen heiligen tempel van levende steenen bezielen moet.

„Maar juist omdat deze grondslag zoo diep ligt; omdat hij zoo zuiver geestelijk is, en hij toch ook zeker en waarachtig de eenige vaste en onwankelbare grondslag is der Kerk, daarom moet de Staat zich ook met het eigenlijke leven, het innerlijke wezen der Kerk nimmer bemoeijen, en behoort het dan ook tot de niet genoeg erkende reuzenschreden van vooruitgang, welke het Staats-kerkelijk regt in onze dagen gedaan heeft, dat het algemeen wordt toegestemd, uitgenomen waar nog, zoo als in Engeland de staats- en kerk-instellingen niet te ontbinden zijn, dan door een schok, die beide zou doen ineenstorten, of waar nog een middeneeuwsch beginsel heerscht, zoo als in Spanje, Portugal en de meeste Italiaansche Staten, of gelijk het als een *hors d'oeuvre* in een Protestantsch land, ook nog in Zweden aanwezig is, dat het wordt toegestemd, herhalen wij; *circa sacra* geldt het regt van den Staat, tegenover de Kerk, voor zoover de laatste, als een magtig naar buiten werkend ligchaam, met den eersten in aanraking komt, heeft de Staat, in wiens midden de Kerk ook hare plaats inneemt, zoowel pligten van haar te eischen als regten omtrent haar te vervullen; maar *in sacris* mengt de Staat zich niet, wat leer, wat eeredienst, wat kerkelijke instellingen ook van bestuur zelfs aangaat: de Staat moet daar geheel buiten blijven; dat alles gaat alleen de Kerk aan, en de Staat heeft maar toe te zien, dat zij, voor zoover zij op haar gebied zich vrij beweegt, niet met de algemeene wetten, die hij in 't belang van aller welzijn en veiligheid heeft verordend, botsend in aanraking komt, deze schendt of vertreedt."

Buitenland.

FRANKRIJK.

De *Moniteur* deelt de overeenkomst mede, welke den 4den Februarij gesloten is tusschen Frankrijk en het vorstendom Waldeck en Pyrmont, tot wederkeerigen waarborg van den eigendom van kunst- en geestvoortbrengselen, en waarvan de ratificatien te Frankfort uitgewisseld zijn den 24sten April jl.

OOSTENRIJK.

De nieuwe Oostenrijksche leening, ten bedrage van 31 millioen florijnen, is deels te Frankfort deels te Amsterdam opengesteld. De stortingen zullen tien in getal zijn.

LOMBARDIJE.

Bij besluit van den veldmaarschalk Radetzky is het beslag opgeheven, dat op de goederen van 160 uitgewekenen gelegd was.

SPANJE.

Ter gelegenheid van den feestdag op den 2den dezer, was men voor rustverstoring bevreesd. De dag is echter in de beste orde afgeloopen; alleen was voortdurend eene groote volksmenigte op de been. De geruchten van rustverstoring blijven niettemin aanhouden. Men hoort thans weder van een oproer gewagen, dat op 15 Mei, ter gelegenheid van het feest van St. Isidorus zal uitbreken. De regering is echter op hare hoede.

— Volgens een in de *Gaceta* voorkomenden staat, hebben de rijks-inkomsten in Maart ll. 4,808,383 realen meer bedragen dan in Maart 1853. In Maart ll. bedroegen de algemeene inkomsten namelijk 115,479,533 realen en in Maart 1853, slechts 110,671,150 realen.

TURKIJE.

De Fransche *Moniteur* spreekt het gerucht bepaaldelijk tegen, dat de vloot, die Odessa bombardeerde, door de uit Sebastopol geloopen Russische vloot genoodzaakt zou zijn geworden, het vuur tijdelijk te staken.

Het Ministerie van Oorlog heeft met een handelshuis te Marseille eene overeenkomst getroffen voor het onmiddellijke transport van 12,000 ossen naar Gallipoli, welke zullen dienen tot voeding van het expeditie-leger.

— Uit Weenen wordt geschreven, dat prins Paskewitsch vóór zijne komst te Bucharest, vergezeld door prins Gortschakoff, onderscheidene stellingen aan den Donau heeft geïnspecteerd en dat de prins verschillende belangrijke wijzigingen in het operatieplan brengen zal.

Men verzekerde, dat het bombardement van Silistria van 14 tot 15 en van 18 tot 20 April geduurd heeft en dat de Turken alle pogingen der Russen om troepen aan dien oever te ontschepen, hebben weten te verijdelen. De stad wordt gezegd weinig geleden te hebben even als het kasteel. Deze berigten verdienen echter nog zeer bevestiging.

— Gelijk gisteren gemeld is, heeft de *Moniteur* aangekondigd, dat er twee kampen zullen worden opgerigt, het eene van 100 000 man tusschen Montreuil en St. Omer, het andere van 50,000 man in den omtrek van Marseille. De *Moniteur* voegt er bij, dat Engeland zijnerzijds gelijksoortige maatregelen neemt, en eene vloot in gereedheid brengt, in staat om de magt, die gevorderd mogt worden, naar de Zwarte of de Oost-Zee over te brengen. De plaatsing van het kamp van 100,000 man geeft grond te onderstellen, dat er een aanzienlijk legerkorps naar de Oostzee zal worden gezonden, en dat zoo wel in het Noorden als in het Zuiden de krijgsbewegingen te land en te water zullen worden ondernomen. Nopens de bestemming der troepen, die naar de Oostzee zullen worden ingescheept, is nog niets gezegd, maar bij gemis aan juiste opgaven mag men onderstellen dat de kust van Finland de plaats van ontscheping zijn zal en dat die krijgslieden in dat gewest, ondersteund door de vloot van de Oostzee, hunne krijgsverrigtingen zullen volbrengen, even als het leger van het Oosten aan de oevers van den Donau zijne krijgsbewegingen volvoert ondersteund door de vloot in de zwarte zee. De oorlog zal dus op verscheidene plaatsen met onderscheidene krachten met gelijken nadruk worden voortgezet; de beide uiteinden van het Russische keizerrijk zullen door de westelijke mogendheden worden bestookt.

De *Moniteur* ontkent, dat de poging tot ontscheping van troepen nabij Odessa zou zijn mislukt. Uit het rapport van den vice-admiraal Hamelin is toch gebleken, dat het doel der ontscheping de vernageling van het geschut, is bereikt. Het Regeringsblad verzekert, dat het verlies der vereenigde vloot slechts bedragen heeft 8 dooden en 18 gekwetsten.

Nog bevat het officiële blad eene depêche uit Belgrado, gedagteekend 5 dezer, inhoudende bijzonderheden nopens den togt der Turken naar Krajowa, dat door de Russen is verlaten, en nopens de goede ontvangst der Turksche troepen door de bevolking van klein-Wallachije. De Turken, hebben bovendien zich bij hunne in bezitneming onderscheiden door eene uitdeeling van levensmiddelen aan de behoeftige landlieden.

De *Kölnische Zeitung* meldt op grond van rapporten van de Engelsche kruisers, dat 12 Russische oorlogschepen Helsingfors hebben verlaten; zware stormen en zeer ongunstig weder beletten de Engelsche vloot, om zich van de Zweedsche kust te verwijderen.

Regtstreeksche berigten uit Konstantinopel van 25 dezer behelzen nog niets bijzonders nopens het krijgstooneel. Men was toen nog zelfs niet onderrigt van het bombardement van Odessa, maar er was eenig verschil ontstaan tusschen den Franschen gezant aan de eene en de Porte, ondersteund door den Engelschen gezant, aan den anderen kant. De heer Baraguay d'Hilliers verlangt, dat de Grieksche Katholijke onderdanen niet zullen worden begrepen in den maatregel van uitzetting, die op al de Grieken wordt toegepast. De Porte antwoordt dat de maatregel algemeen genomen is, en dat men zulk eene breede uitzondering niet kan toelaten. Lord Stratford de Redcliffe ondersteunt haar in haren tegenstand. Bij het vertrek van de boot *le Thabor* was in dien staat van zaken nog geene verandering gekomen.

De aandacht was in de laatste dagen te Parijs wederom bijzonder gevestigd op de houding der Duitsche mogendheden. Meer dan ooit rekende men op de krachtige medewerking van Oostenrijk. De Engelsche dagbladen maken eene depêche openbaar, houdende dat Oostenrijk, overeenkomstig het laatste gedrag van 20 April, aan Pruissen heeft berigt, dat het zich in staat moest stellen, om, zoo noodig, zijne grenzen te dekken, daar het besloten had, om in Montenegro tusschen beide te treden en daar binnen te rukken. Ter beurze van Weenen van Zaturdag werd die intogt als eene gebeurde zaak beschouwd, maar tot hiertoe is dat berigt noch bevestigd, noch tegengesproken.

Uit Hamburg schrijft men van 6 Mei, dat de Russische zeemagt in Finland 52,000 man bedraagt, waarvan 30,000 zich, zoo noodig, dadelijk op een bepaald punt kunnen vereenigen. Daaronder zijn niet begrepen de nieuwe reserve-bataillons, die te St. Petersburg worden zamengesteld, sedert dat de garde de hoofdstad heeft verlaten, en welke binnen eenige dagen zich in het hart van het groot hertogdom Finland kunnen bevinden. Ten Z., waar de koopsteden Riga, Reval, Mittau en Narva gelegen zijn, bedraagt het getal der Russische troepen 45000 man, waarvan 25000 zich binnen 8 of 10 dagen op een enkel punt kunnen vereenigen. Onder die krijgsmagt is niet begrepen het legerkorps van 30,000 man, dat de bezetting van Kroonstadt uitmaakt, en waarvan een derde kan worden afgezonden, om op het meest bedreigde punt van deze streken te worden gerigt. Men zal de voorzigtige werkeloosheid van den vlootvoogd Napier alzoo begrijpen, die zich den 2den met een groot deel zijner vloot te Elfsnabben bevond. Hij gevoelt de behoefte, zich met de Fransche zeemagt te vereenigen, voor dat hij eenige ernstige krijgsbeweging aanvangt. (Men weet dat dit Fransch eskader in de baai van Wings is aangekomen.) D… schrijver rangschikt het nemen van prijzen … krijgsverrigtingen; omdat daardoor vele eerlijke … laars ten ondergang gebragt worden. Hij voegt er … prijs maken den handelsstand in Rusland zeer … westelijke mogendheden heeft ingenomen.

Het *Journal des Débats* zegt, na de mededeeling … den *Moniteur*, over de menschlievende wijs van … voeren het volgende: „Hieruit blijkt nu, waarom de … de stad Odessa zoo zeer ontzien hebben. De Russen … zich zoo gansch anders te Sinope gedragen hebben … zij zonder eenige reden eene ontwapende stad hebben … brand, zullen welligt aan deze gemagtigdheid den … geven van eene mislukte poging; de Regering zal … wederom een *Te Deum* doen zingen, gelijk voor … voorgevallene bij Citate en Oltenitza, waar hunne … geslagen waren; zoo iets kan men verwachten, doch … moet men niet veel staat maken.

— Uit de verschillende officiële rapporten nopens … beschieten van de haven van Odessa, blijkt thans … reeds op den 17den April eenige schepen van de vere… vloten voor die stad zijn verschenen, en dat de aan… 22sten April heeft plaats gehad. Zoo het schijnt, m… beschieten niet worden aangemerkt als eene best… voor het met scherp vuren op een parlementair, maar … gevolg van de weigering van den Russischen bevelhe… al de in de haven liggende schepen, zoo Russische als … uitleveren: eene vordering, die, volgens den gen… bevelhebber, den generaal Oosten Sacken, zoo belee… was, dat zij onbeantwoord is gebleven.

Het vuur van acht stoomschepen, waarvan het … 54 stukken geschut voerde, is grootendeels en bij… sluitend gerigt geweest tegen de batterij aan den … der pratica-haven, welke met 48 ponders gewapend …

De generaal Osten-Sacken roemt den moed en … harding van den onder-luitenant der artillerie Sch… die aldaar het bevel voerde, en van deszelfs mansch… uitermate, en verzekert, dat hij terwijl de vijan… schepen zoodanig waren geplaatst, dat zij weinig … van de andere batterijen konden hebben, hun v… laatste met slechts twee stukken heeft beantwo… alstoen de batterij heeft verlaten; omdat zijne arti… de hitte van de nabij gelegene brandende schep… langer konden verdragen. Vervolgens hebben de geallie… meerendeels met behulp van vuurpijlen. eenige … de voorstad Pericip in brand geschoten. Aldaar … luid van het Russische verslag, eene poging aangewe… troepen aan wal te brengen, maar door het vuur … veldstukken, gedekt door zes compagnien infanterie, ve…

(Zooals boven reeds gemeld is, gewagen de En… en Fransche rapporten wel degelijk van eene land… 1800 man, strekkende, om het geschut te vern… waarin die manschappen wel degelijk geslaagd zou…

De Russen geven in hun verslag op, dat zij vier … en 64 gekwetsten hebben gehad. In bijzondere … wordt dit verlies hooger opgegeven.

— Te St. Petersburg bereidt men zich op een … lijken aanval voor. Vier batterijen zijn aan de m… der Nava opgeworpen. De geldreserve der vesting … Moskou opgezonden; het bevel der stad is tussch… gouverneurs verdeeld en de staat van beleg m… groote gestrengheid worden gehandhaafd.

— Op eene vraag van lord D. Stuart hee… John Russell verklaard, dat de regering geen gron… gevonden, om niet te voldoen aan de verpligting … op Groot-Brittannie rust, om de rente der Russisch… landsche schuld te blijven betalen.

— Het schroefstoom-linieschip *Nile* is verleden … dag van Sheerness naar de Oostzee vertrokken, e… dezer heeft de *Miranda* (na herstelling van de, … togt door het ijs, in de Oostzee bekomene sch… terugreis derwaarts aangenomen.

— De *Moniteur* deelt eene depêche mede uit At… 2 dezer. Daarin wordt gemeld, dat de Grieksche … ontbonden zijn, en dat de opstandelingen in E… Thessalië overal de nederlaag hebben geleden. De … van koning Otto begunstigt eene nieuwe poging … daarin door de subsidiën van Rusland ondersteu…

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

Betrekkelijk het wetsontwerp tot het verleenen … drage ter bevordering van den aanleg van een uit… kanaal van Grave naar den Amer, heeft de Twee… een uitvoerig voorloopig verslag uitgebragt, … hoofdzakelijk op de volgende punten neder:

Daar er verschil van gevoelens bestond of de … Staten van Noordbrabant wel de bevoegdheid be… een waterschap zoo als blijkens de memorie van … het geval is geweest in te stellen, heeft men de … gevraagd: op welke wijze en met welke regten dit … is tot stand gekomen; of de belanghebbenden … ben toegestemd en of het bevoegd zal zijn op … omslagen over de polders te doen?

In de tweede plaats is ter sprake gekomen … de daarstelling van *dit* werk ter bereiking van … mede beoogde doel zoo volstrekt noodzakelijk … vele zijden wordt beweerd.

Ook hieromtrent was men het in geenen … Ten aanzien echter van het aanwenden van stoom… dat herhaalde malen een punt van onderzoek … is men vrij wel eens geworden, dat die aan… lange na niet berekend zou zijn voor hetgeen hier … wordt, tenzij op eene schaal ingerigt die, althans … kosten betreft, niet voor dit werk zal onder… In de beoordeeling der voordragt zelve ge… heeft men zich afgevraagd of de hier door de …

geslagen weg, in het verleenen van subsidie uit 's Rijks kas *tot aanmoediging* van locale werken, wel de ware mag worden genoemd? Uit de bewoordingen van het ontwerp blijkt, dat de onderneming en uitvoering van dit werk door de toezegging van eene bijdrage in de kosten van regeringswege moet worden aangemoedigd en bevorderd, en dat daartoe eene som van *f* 1,000,000, te verdeelen over vijf jaren, zal worden verstrekt. Gelijk ten aanzien van de twee vorige punten, bestond ook hier groot verschil van gevoelen over de vraag, of het geheele werk wel als *van algemeen belang* kon beschouwd worden.

In allen gevalle wenschte men aan de Regering in overweging te geven, of, nu eenmaal van hare zijde de bereidwilligheid, om te ondersteunen was betoond, het niet doelmatiger kon zijn de definitive regeling der door de belanghebbenden en de provincie zamen te brengen bijdragen af te wachten, ten einde vooraf blijke, dat elk naar gelang van zijn belang en vermogen tot de totstand brenging van het bedoelde werk medewerkt, en de zekerheid te erlangen dat, althans wat het geldelijke betreft, geene verhindering daarin zal worden te weeg gebragt. Mogt dit een en ander reeds bij de Regering bekend zijn, dan zou men daaromtrent gaarne nadere inlichtingen erlangen.

Daar het geheele onderwerp van overgroot belang is voor het stelsel van 's lands verdediging, was het door vele leden met eenige bevreemding opgemerkt, dat met de indiening van dit wets-ontwerp geene bepaalde inlichting en uiteenzetting was gegeven van het strategische belang van het werk. Zij meenden, dat de Minister van Oorlog, wegens het nieuwe verband tusschen de geheele zaak en de verdediging, mede de Memorie van Toelichting had behooren te onderteekenen, en wenschten alsnog van de Regering te mogen vernemen of het Comité van défensie omtrent het plan was gehoord en zoo ja, welk advijs het daarover had uitgebragt; en, ingeval dit niet gebeurd was, in overweging te geven of het niet raadzaam zou zijn vooraf het gevoelen van dat comité in te winnen?

Eindelijk deed men de vraag, of, zoo de werken van het kanaal eens voor veel minder dan de raming werden aangenomen, het Rijk toch een millioen zou moeten bijdragen? Men gaf daarom in bedenking of men niet liever zou uitdrukken, dat het Rijk 30 ten honderd in de kosten zou bijdragen, echter slechts tot een maximum van een millioen?

's Gravenhage, 9 Mei.

Z. M. heeft tot lid van het collegie van regenten voor het huis van arrest te Dordrecht, benoemd den heer mr. J. J. E. van den Brandeler, president van de arrondissements-regtbank aldaar; aan T. G. P. Arnold verleend eervol ontslag als plaatsverv. kantonregter te Nijkerk, en in zijne plaats benoemd mr. F. H. van Persijn, advoc. te Barneveld, en aan W. Roosingh, gewezen adjunct-commies der 1ste kl. bij de provinciale griffie van Groningen, toegelegd een pensioen van *f* 726 's jaars.

---

* Z. K. H. prins Frederik der Nederlanden heeft aan de nagelaten betrekkingen van de onlangs verongelukte Scheveningsche visschers C. de Jager en L. Korving eene gift van veertig gulden gedaan.

In de zitting van de gemeenteraad alhier van heden is onder anderen door den Voorzitter medegedeeld de uitslag der uitgeloofde premiën op de heden ochtend plaats gehad hebbende paardenmarkt. Daaruit blijkt, dat zoowel de eerste premie, *f* 50, voor het schoonste span inlandsche paarden, als de tweede, *f* 25, voor het grootst aantal paarden van 3 tot 7 jaren, is toegewezen aan den heer van der Kuylen alhier.

Voorts is ingekomen eene deurwaarders-sommatie namens den heer Goldsmid, directeur der gaz-fabriek alhier, strekkende om aan dezen de laatstelijk gevraagde geldelijke vergoeding te verstrekken voor den verhoogden prijs der steenkolen in de drie laatste maanden van 1853, en zulks ingevolge art. 22 van het tusschen het stedelijk bestuur en hem in 1844 gesloten contract. Daarop is nader uitgebragt een praeadvies van Burgemeester en Wethouders, strekkende 1°. om de verschuldigdheid ten deze vooraf uit te maken; en 2°. om, bij bevestigende beantwoording, de zaak andermaal te stellen in handen van Burgemeester en Wethouders, ten einde, zoo noodig, eene beschikking te nemen. — Na eenige discussie is besloten, het eerste punt te doen onderzoeken door eene commissie van regtsgeleerden uit den Raad, waartoe, met goedkeuring der vergadering, door den voorzitter zijn aangewezen de heeren: Buijskes, van der Jagt en Polak.

Nog is ingekomen eene missive van den tegenwoordigen minister voor de zaken der R. K. Eeredienst, den heer Mr. Mutsaers, zijn ontslag vragende als lid der plaatselijke schoolcommissie.

Is ingekomen eene missive van den heer Alsche, waarbij hij zijn ontslag neemt als lid van den Raad.

Tot voorzitter der commissie tot het afnemen van het examen van jongelieden voor het gymnasium, is herkozen het lid uit den Raad, Jhr. Mr. W. M. de Brauuw.

Tot hoofd-onderwijzer van de school voor minvermogenden in de Jufvrouw-Idastraat is benoemd de heer R. van der Bruyn.

Tot onderwijzer in het handteekenen aan de teekenakademie alhier is benoemd de heer Liernur.

Na eenige discussie is besloten, overeenkomstig het voorstel van den heer van Gogh, aan den heer chirurgijn ... eene som van *f* 1000 te verstrekken in eens, ter vergoeding van de door hem in 1849 en 1850 ondervonden ... in de ontvangst van gelden als visiteur der ...ke huizen enz.

Eindelijk is met 25 stemmen tegen 1 aangenomen het ... strekkende tot afwijziging van het verzoek van den heer Bodaan, onderwijzer te Scheveningen, tot ... van traktement.

De eerste voorstelling op gisteren avond door het tooneelgezelschap van de heeren Boas en Judels, is met veel succes uitgevallen en bijgewoond door een zeer talrijk en zelfs aanzienlijk publiek. De heer Judels, de geliefkoosde komiek, werd door het Haagsche publiek met de ondubbelzinnigste blijken van hartelijkheid en sympathie ontvangen; zijn vootreffelijk spel getuigde dan ook, dat hij niet ten onregte de lieveling der Kunstminnaren van het vaderlandsche tooneel is. De heeren Kapper en van Biene, benevens Mevr. Kiehl en Coenen- van Olleffen bragten, op verdienstelijke wijs, zoo als men het van hen gewoon is het hunne ruimschoots bij tot een aangenamen avond, die gewis onze ingezetenen zal uitlokken, om, gedurende de kermis, dit gezelschap zeer trouw te bezoeken. In de stukken, waarin genoemde heeren en dames hoofdrollen zullen vervullen, wacht hun een niet minder aangenaam kunstgenot.

De heer Bamberg, onze Nederlandsche goochelaar, handhaafde mede gister avond, bij zijne eerste voorstelling, den roem, dien hij zich sedert eene reeks van jaren wist te verwerven, toen het nog zelfs eene zeldzaamheid was, vreemdelingen hier in de goochelkunst te zien optreden. Wij hopen dan ook, dat het publiek de pogingen van dezen vaderlandschen kunstenaar voortdurend met zijne ondersteuning zal beloonen.

De heer Lassaigne is, in zijne kunst, een voortreffelijk man en een gelukkig beoefenaar der natuur-wetenschappen; en wij weten inderdaad niet, wat meer te bewonderen zijne handigheid als goochelaar, of zijne proeven met het somnambulismus, en zijne wetenschappelijke vorming. Het kan niet missen of een beschaafd publiek zal in zijne voorstellingen leering en uitspanning vinden.

Voorts hebben wij met belangstelling de beide honden- en apen spellen bezocht, die in proeven, hoe ver het menschelijk geduld redelooze dieren dresseren kan, met elkander wedijveren; de vier Boschjesmannen, zijn eene allerbelangrijkste bijdrage tot de kennis van de verschillende menschenrassen, waartoe ook behooren de twee Albinossen en eindelijk de beweegbare beeldengalerij en schilderachtige gezigten van Buizon.

Morgen hopen wij van de overige vermakelijkheden een kort verslag te geven, alsmede van de opening, op heden avond van het grand théâtre des Variétés van de heeren Schoeman en van Lier.

---

* Uit het verslag van den toestand der gemeente 's Gravenhage over het jaar 1853, blijkt, dat de wettige bevolking op 31 Dec. bedroeg 34,484 mannen en 40,485 vrouwen, te zamen 74,969 zielen; terwijl de feitelijke bevolking op datzelfde tijdstip beliep 35,285 mannen, 40,563 vrouwen, totaal 75,848 zielen. In bezetting lagen 2,014 militairen. In de gevangenissen bevonden zich 142 personen, als 118 mannen en 24 vrouwen. In het geneeskundig gesticht voor krankzinnigen bevonden zich 85 personen, als 28 mannen en 57 vrouwen. In de kolonie van weldadigheid 270 bestedelingen en bedelaars, als 167 van het mann. en 103 van het vr. geslacht. Het getal kiezers voor de leden der Tweede Kamer en voor de Provinciale Staten bedraagt 1,575, en voor den Gemeenteraad 2,538. Het gemeente-archief is in het afgeloopen jaar bijna geheel in orde gebragt. De ontvangsten hebben in 1853 bedragen *f* 925,745.04½ en de uitgaven *f* 853,235.10½; zoodat het batig slot bedraagt *f* 72,509.94. Als men hierbij in aanmerking neemt, dat de duurte van het brood de werking der spaarkas heeft gevorderd en daardoor de gemeentekas van eene inkomst van *f* 28,000 werd verstoken; dat de cholera in 1853 buitengewone uitgaven vergde; dat de overneming en de dienst van den Schouwburg eene som van ruim *f* 14,000 heeft gekost, en dat door toevallige omstandigheden vele ontvangsten laag en vele uitgaven hoog geworden zijn, dan zal het gegeven overzigt de verzekering aanbieden, dat men tot heden is rondgekomen, doch tevens ook de overtuiging, dat zelfs in gewone tijden en zonder buitengewone omstandigheden de middelen der gemeente de tegenwoordige behoefte op den duur niet zullen kunnen bestrijden en dat het batig saldo niet altijd groot genoeg zal zijn om de opgekomen bezwaren bij voortduring te dekken. Het getal ingeschrevenen voor de ligting van de nationale militie voor 1853 heeft bedragen 626; het te leveren contingent bedroeg 205; op rekening zijn ingelijfd 187 man. De sterkte der schutterij bestond op 31 December jl. uit 1982 man, als actief 1109 en reserve 873: Tot den eersten ban behoorden 1075 man. Het getal schepen voor de visscherij buitengaats bedroeg in 1853, 112 bomschuiten of pinken en 8 booten. Bij het slot van het verslag wordt gezegd, dat de vele zegeningen, waarop men daarin wijzen mogt, het meeste vertrouwen geven voor eene toekomst, welke zich immers nu reeds helderder voordoet.

---

* In het laatst der verleden week bevonden zich met Scheveningsche visschers op de hoogte van Texel te gelijk eenige groote Fransche oorlogsvaartuigen. Van een dezer schuiten is een gedeelte der bemanning aan boord geweest van een dezer schepen, en heeft van hare gevangen visch verkocht. Ontmoeten onze visschers op zee vaartuigen, die visch van hun verlangen dan is de gewoonte dat zij visch voor andere spijs ruilen, dit wenschen zij nu ook te doen; doch het was den Franschen zeelieden ten strengste verboden vleesch of brood af te staan; de visch werd betaald. De schepen waren letterlijk opgepropt tot ... manschappen.

---

* Eergisteren namiddag is voor Scheveningen een uur afstand van den wal een kof eensklaps gezonken, waarvan naar men wil de equipagie door een visschersvaartuig was gered. De steng van het vaartuig steekt wel twee ellen boven water uit. Het wrak moet als gevaarlijk worden aangemerkt. Men heeft niet kunnen waarnemen tot welke natie het schip behoorde.

---

* De jongst uitgekomen aflevering, van *de Revue des Deux Mondes* behelst het eerste artikel van den heer Edgar Quinet over *Marnix van St. Aldegonde en de Geuzen, in verband tot de vestiging der Republiek van de Vereenigde Nederlanden.* Dit geschiedkundig stuk is naar onuitgegeven bronnen bewerkt. In dezelfde aflevering vindt men a. a. tafereelen uit het Vlaamsche volksleven, onder den titel van *Rikke-tikke-tak*, van den begaafden H. Conscience.

Bij beschikking van 6 Mei jl., heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken, bepaald, dat in het hoofdkiesdistrict Middelburg, de gemeenten St. Anna ter Muiden, Sluis en Heille een onderkiesdistrict zullen uitmaken ter verkiezing van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en dat van dat onderkiesdistrict de gemeente Sluis de hoofdplaats zal zijn.

Bij beschikking van 7 Mei heeft de Minister van Binnenlandsche zaken bepaald, dat de verkiezing van een lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in het kiesdistrict 's Gravenhage, tot vervulling der vacature ontstaan door het overlijden van den heer J. C. Rijk, zal geschieden op Dingsdag den 23 Mei aanstaande.

---

* Heden wordt de verjaardag van H. K. H. Prinses Marianne der Nederlanden in de residentie herdacht door het uitsteken van vlaggen van openbare en particuliere gebouwen.

---

* Burgemeester en Wethouders der gemeente Nieuw-Vosmeer hebben bekend gemaakt, dat door den raad dier gemeente, in zijne openbare vergadering van 21 April, is besloten, dat de kermis in die gemeente, welke jaarlijks op den 8 en 9 September invalt, wordt afgeschaft en voortaan niet meer zal worden gehouden.

---

* De thans gehoudene paardenmarkt overtreft die van de vorige. Ruim een 200 tal paarden waren er aan de markt aangebragt, waaronder zich vele schoone bevonden. Ook merkte men op verscheidene buitenlandsche kooplieden. De prijzen voor goede paarden waren nog al stijf. In het begin der markt was er weinig kooplust; doch dit verbeterde zich allengs, zoodat er vele paarden werden verkocht.

---

* Onder de fraaiste en de meest geliefkoosde uitgaven van kunst en letterkunde, behoort ongetwijfeld die, welke met even veel smaak als degelijkheid wordt voortgezet door den heer K. Fuhri te 's Hage, onder den naam van *Kunstkronyk*. Dat tijdschrift wordt door verdienstelijke letterkundigen geschreven, die gebruik maken van het teekenstift en van al de bondgenooten, waardoor de drukkunst niet alleen eene der nuttige kunsten, maar ook eene uitvinding wordt, geschikt om aan de vorderingen van den beschaafden man, in het vak van kunst te voldoen. Hoezeer dit tijdschrift zich reeds op zich zelf genoegzaam aanbeveelt, zoo als een vijftienjarig onafgebroken bestaan zulks bewijst, voegt de uitgever er jaarlijks als premie bij, eene loterij van uitnemende schoone kunststukken. Dit jaar zullen de inteekenaren op de *Kunstkronyk* eene kans hebben op het verkrijgen van eene prachtige étagère, die een honderdtal rijk gebonden boeken zal bevatten en op tachtig schilderijen van onze voornaamste schilders in verschillende genres. Zoodanige voordeelen geven een nieuwen prikkel tot belangstelling in deze onderneming. Wij bepalen ons, kunstminnaars uit te noodigen, een bezoek af te leggen op de tentoonstelling, die heden ten huize van den heer Fuhri in het Westeinde is geopend.

Het programma voor den wedstrijd der *Kon. Ned. Yacht Club* op de rivier de Maas voor de stad Rotterdam, op Woensdag 12 Julij en in zee op Donderdag 13 Julij aanst., is thans openbaar gemaakt.

Zaturdag, den 7 dezer, is op de werf van den heer W. C. Hoogendijk, aan het Kralingsche veer de kiel gelegd van het barkschip *Herman*, groot 450 java lasten, bestemd voor de groote vaart, voor rekening eener reederij onder directie van den heer N. A. Koning en te voeren door kapt. M. van Veldhoven.

△ **Arnhem**, 8 Mei. Gisteren morgen ten 9 ure zijn hier doorgetrokken een detachement Dragonders, komende van Maastricht en bestemd naar hunne garnizoensplaats Zutphen. Heden middag, ten half twee ure, arriveerde hier, per gewonen spoortrein, het 4e bataillon van het 8ste regiment infanterie, onder kommando van den heer Majoor Ledel. Genoemd bataillon werd van het spoortrein-station afgehaald door heeren officieren der stedelijke schutterij en derzelver muzijk-corps. In weêrwil van het regenachtige en winderige weder vergezelde eene onafzienbare schare inwoners en inwoonsters dezer stad de aangekomene garnizoensgasten, die hunnen intrek namen in de ruim gebouwde Willems-kazerne.

— Hoewel het weder nog guur en ongunstig blijft voor het ter weide brengen van het vee, bevorderen, sedert 8 dagen de dagelijks bij tusschenpoozen nedervallende regen allergezegendst den groei der te veld staande gewassen, zoodat de weekmarkten overvloed van groenten opleveren. De duurte der granen blijft nog altijd aanhouden, en de verzending van vee naar buiten 's lands vermindert de vleeschprijzen geenszins, waartoe de bestaande belasting niet weinig bijbrengt; redenen waarom er voor den mingegoeden burger zelden, voor de arbeidende klasse in geenen deele, aan vleeschgebruik valt te denken. De noodlottige oorlogsverwikkelingen in het Noorden en Oosten van Europa geven weinig hoop op goedkoopere tijden.

Meppel, 8 Mei. De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft de plans voor het ontworpen traject-kanaal van Meppel

over Vollenhoven teruggezonden en daarin geene belangrijke wijzigingen gemaakt. De Raad dezer gemeente heeft *f* 400. toegestaan voor de verdere voorbereidende werkzaamheden; de leden der vereeniging hebben daarvoor reeds meer dan *f* 1000. uitgegeven.

∻ **Bosch**, 8 Mei. Dezen namiddag bragt de stoomboot *De stad Rotterdam* van Breskens naar onze stad over het laatste gedeelte van het alhier in garnizoen gekomen 2e reg. infant., bestaande uit de 1e comp. van het 1e bat. en 3 compagniën, te Vlissingen aan boord genomen, waardoor de gansche garnizoensverandering tusschen Noordbrabant en Zeeland geheel is afgeloopen.

Wij wenschen het nieuwe garnizoen geluk met zijne komst in onze vesting, en hopen, dat ook dit even als het vertrokken 4e reg. in die harmonie met de burgerij leve, dat 's Hertogenbosch bij beiden in aangename herinnering blijve.

— De gemeenteraad van Vught, nabij 's Bosch, heeft het eerst van eenig ander dorp in Noordbrabant, naar wij meenen, een besluit genomen tot het doen in orde brengen en inventariseren zijner archieven. Met algemeene stemmen is de heer J. F. Hansse, te 's Hertogenbosch tot het inventariseren dier achieven benoemd, en naar wij veilig mogen verwachten zal die benoeming rijke vruchten dragen. De gemeenteraad van Vught heeft wijselijk de noodzakelijkheid ingezien, welke er bestaat om datgene te kennen, wat van vorige eeuwen voor ons in het duister is bewaard gebleven. De bekendheid met die stukken moet weldadig voor deze gemeente en den omtrek werken. Voor de regtspleging, de plaatselijke geschiedenis en aardrijkskunde is zij eene bijna onuitputbare bron.

Ingezonden Stukken.

Mijnheer de Redacteur,

Na in een zestal nommers der *Grondwet*, verschenen in het tijdsverloop van 9 Maar t ll. tot den 17 dezer, lange vertoogen te hebben zien voorkomen, strekkende om de lezers te brengen in de meening, dat de Hoogleeraar G. J. Mulder, in 1847 niet heeft geweten, althans toen niet heeft medegedeeld wat hij in 1854 heeft gezegd, dat visch vleesch kan vervangen, — mogt men hopen dat die zaak met het ontvangen slot in N°. 280, eindelijk afgehandeld was; nogtans zie ik in de *Grondwet* van eenige dagen later alweder een artikel, dat in denzelfden verkeerden zin gesteld is.

Het is dus aan te nemen, dat de redactie der *Grondwet* niet bekend is met hetgeen, waarop ik haar wensch te wijzen, namelijk dat de genoemde professor in Augustus 1847 heeft geschreven het volgende:

«Maar vleesch geeft ook opgewektheid, zet tot werk»zaamheid aan wanneer het in eene goede verhouding wordt »gebruikt. Geen plantaardig voedsel kan daarin het vleesch »vervangen. Het is moeijelijk tusschen vleesch en visch »eene vergelijking te maken; scheikundig spreekt er weinig »verschil, wat op eene andere physiologische werking dui»den zou, en de ondervinding leert, dat goede visch vleesch »kan vervangen.»

Het aangehaalde is te lezen in eene noot voorkomende op blz. 10 van «Eenige woorden ter aanprijzing van den »Maïsbouw in de Kolonie Suriname», herdrukt bij de Erven Doorman alhier.

Ik heb de eer te zijn,

UWEd. Dw. Dienaar,
V. K.

Advertentiën.

SALON DES VARIÉTÉS.

VAN

P. Boas en N. Judels,

staande de Nieuwe groote Schouwburgtent op het Plein.

WOENSDAG 10 MEI.

DE TRIUMF VAN HET CARNAVAL

of

DE HELDEN DEZER EEUW.

Nieuwe klugtige Vaudeville in 8 Tafereelen.
Naar het Hoogduitsch. Met nieuwe Decoratiën en Costumes.

1e Tafereel (*voorspel*) de Olympus; 2e Taf. Het Haagsche klaverblad; 3e Taf. De intrede in Turkije; 4e Taf. De drie Doktoren; 5e Taf. De Drie Gunstelingen; 6e Taf. Liefde en Wraak; 7e Taf. Straf voor de Meisjes en pardon voor de Mannen; 8e Taf. De Triumf van het Carnaval.

Na hetzelve:

NISUS en EURIJALE,

Nieuwe vrolijke Vaudeville in één Bedrijf.
Naar het Fransch.

Blijvende de hoofdrollen in bovenstaande stukken door den Heer JUDELS vervuld worden.

Aanvang ten 8½ ure.

BOAS en JUDELS.

(426)

Grand Théâtre des Variétés et Pantomimes,

onder Directie van

SCHOEMAN en VAN LIER,

staande met hunnen elegant Schouwburg op het Plein, N°. 1 van het Fransche Koffijhuis.

WOENSDAG 10 MEI.

DE OUDE KORPORAAL.

Drama in 5 Bedrijven. Naar het Fransch, *Le vieux Corporal*, door dit Gezelschap voor het eerst in Nederland gemonteerd en 20 malen opgevoerd.

De Heer J. J. STOETE, de Korporaal.
De Heer A. VAN LIER (mede-directeur), Lucien.

Daarna:

DE KONINGSPASTEI.

Ballet pantomime in een bedrijf, expresselijk te Milaan voor den Admiraal gecomponeerd.

Prijzen der plaatsen. Eerste Rang *f* 1.49. 2de Rang *f* 1. 3de Rang *f* 0.70. 4de Rang 40 c.

Plaatsen zijn te bespreken iederen dag van 10 tot 3 en van 4 tot 6 ure à 10 cts. extra voor iedere plaats.

De Directie zal al het mogelijke aanwenden ten einde de gunst van het geachte publiek steeds waardig te blijven.

☞ De Admiraal kan door Particulieren visites ontboden worden, waarvoor men zich aan den Schouwburg gelieve te adresseren. (427)

MUSÉE MILITAIRE.

SCHOUWTOONEEL

VAN DEN

OORLOG IN HET OOSTEN.

VOOR DE EERSTE MAAL BINNEN DEZE STAD.

Sedert 1761, het jaar waarin de Wassenbeelden voor het eerst verschenen, heeft men zich nimmer opgehouden, om dezelven op eene geschiedkundige wijze te rangschikken; men is niet verder gegaan dan dezen of genen persoon op eene tafel te plaatsen, en zoo door elkander te verwarren, dat zich soms Oorlogshelden, Geschiedkundigen, Dichters, Priesters, Vorsten, tot zelfs Misdadigers, bijeen bevonden; dit belangrijk gebrek heeft de Eigenaar van dit Museum verbeterd; en wel op zoodanige wijze, dat deze soort van inrigting geheel nieuw is.

Staande de wel ingerigte Tent op de *PLAATS* over den Vijverberg.

Te bezigtigen van 10 ure des morgens tot 11 ure des avonds.

☞ De Eigenaar, voor het eerst in Holland zijnde, en geen moeite noch kosten gespaard hebbende, hoopt zijne ijverige moeite beloond te zien door een veelvuldig bezoek. (428)

MUSEUM ANATOMIQUE.

De Koning der Matapars.

die de aandacht van alle Kunstliefhebbers overwaardig is, te meer daar dit ligchaam naar Parijs teruggaat, als behoorende aan eene bijzondere maatschappij en dus niet meer voor het publiek zigtbaar zijn zal.

Sedert dat de ontleedkunde de voorwerpen van de Museums heeft geleverd, is er nimmer merkwaardiger stuk aan de weetgierigheid van het Publiek aangeboden, dan het ligchaam van den vermaarden

Wilden der eilanden van Senegambia;

dit Hoofd van een stam werd gedood in een strijd, gevoerd tegen de vaartuigen van den Kapitein LULLIER, die deze eilanden van komen verkennen.

HET ANATOMISCH MUSEUM

bevat meer dan 800 Anatomische Voorwerpen.
DE ENTRÉE is 25 CENTS.

Dagelijks te zien van des morgens 10 tot des avonds laat, in het daartoe ingerigte Lokaal *op de PLAATS, naast de Gevangenpoort.* (429)

Witte Koninginnen

[Tweelingen.]

PLAATS bij de VIJVERBERG.

Bij de opening op den 7 Mei kunnen wij reeds verzekeren, dat de WITTE KONINGINNEN en het OOSTERSCHE CYCLORAMA, dezelfde toeloop zal hebben als in Amsterdam voorleden jaar, waar die jonge dames door meer dan 30,000 personen zijn bezocht. Het is dagelijks te zien van 10 uren tot ... dernacht, en 's avonds ten 6 en 8 ure ... voorstelling. (430)

Elken dag gedurende de Kermis, van des morg... 11 tot des avonds laat, in de Tent op het Buitenh... de tweede van af het Binnenhof,

voor de eerste maal in Holland

DE VIER BOSJESMANNEN EN VROUWEN

VAN

Zuid-Afrika.

SMOON, de Boschdokter. CAKUS, zijne Vr...
JUNKA, de Leeuwenjager. STINEE, zijne Vrouw...
Entrée 1ste rang 49 cts. 2de rang 25 cts.
Kinderen half geld.
Elk half uur van den dag de uitlegging. (...

DE PILLEN VAN HOLLOWAY hebben weder zwar... kingen doen genezen. Uittreksel uit eenen brief van... heer Willem Davies, te Salford, Regentreat N. 36, ... dagteekend 12 April 1853. Aan den professor Holl... »Mijnheer! Sedert eenige maanden leed ik aan zinking... alle ledematen. Ik gebruikte alle bedenkelijke hulpmid... zonder eenig goed gevolg. Ten laatste werden mij uw... len aanbevolen, door welke ik dadelijk verligting ge... en alvorens ik de tweede doos gebruikt had, was ik ... zen, en bevindt mij thans volmaakt wel.» Witaker, ... aldaar, kan het boven aangehaalde betuigen.»

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als vo...

Doosjes Pillen à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* 6.75, *f* ... *f* 20.50 Potjes Zalf à *f* 0.80, *f* 1.85, *f* 3.00, *f* ... *f* 13.85, *f* 20.95.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen ... C. VAN DORT, te 's Hage; bij B. ADAMA, te Amst... bij de Wed. A. P. MILIUS, te Utrecht en bij J. STR... MAN, Hoofd-depôthouder te 's Bosch, alsmede te Lo... Strand 244, HOLLOWAY'S Etablissement. (...

Prijs-Courant der Effecten.

AMSTERDAM, 9 Mei 1854.

Nederland.	Pct.		Rusland.	Pct.	
Ned. W. Schuld.	2½	55 13/16 6 6			
Dito Certificat..	3	66⅞ 7 7	*Hope* 1798/1816	5	96¼
Dito Dito ..	4	83⅞ 4⅛ 4⅛	Dito 1828/1829	5	95¼
O. I. Leening..	4	83⅝	Cert. 1831/1838	5	
Amort. Syndic.	3½	83¼	Dito Dito	4½	78[illegible]
Hand.-Maats..	4½	115	Dito *Hope* ...	4	73[illegible]
Belgie.			Dito *Stieglitz* .	4	71[illegible]
Certificaten...	2½		Dito dito 5e Ser.	4	
D° *Rothschild* .	2½	45⅝	Inschr. Assig. .	6	
Frankrijk.			Certific. dito. .	6	
Obligatiën ...	3		**Polen.**		
Spanje.					
Nieuwe	1	17⅜ ⅝ ⅜	Obligatiën ...	4	6[illegible]
Dito Buitenl. .	3		**Oostenrijk.**		
D° Binnenl. 6/m.	3	32⅞ 3 1/16 2⅞			
Bew. Sp. Com.		3 11/16	Metalliek ...	5	[illegible]
Amort. Schuld.			Dito bet. Amst.	5	72[illegible]
Portugal.			Dito letter B. .	5	7[illegible]
Londen nieuwe.	5	32 7/16	Dito 1847 ...	2½	[illegible]
Dito uitgest ..	4		Dito 1851/1852	2½	[illegible]

Braz. bij Roths. p. s. 500. 5 pct. $92\frac{1}{4}$, $\frac{3}{8}$; ... Lond. 3 pct. $21\frac{13}{16}$, $\frac{15}{16}$, $\frac{7}{8}$; dito Onb. $21\frac{13}{16}$, $\frac{15}{16}$ ... Uitg. 1 pct. 10.

De markt leverde bij tamelijk veel affaire en willig... in de hoofdsoorten der genoteerde effecten geen noem... verschil op.

FRANKFORT, Maandag 8 Mei. 5 pct. Metall... Spanje binn. 3 pct. 33; dito 1 pct. $17\frac{5}{16}$; W... 117; dito Parijs $94\frac{1}{8}$; dito Ween. 87.

LONDEN, Maandag 8 Mei. Consols op t. $87\frac{5}{8}$, ... N. 3 pct. $23\frac{1}{4}$; Peru N. $4\frac{1}{2}$ pct. $59\frac{1}{2}$; Gren... Sardinie 5 pct. 79; Spanje 1 pct. $17\frac{1}{2}$; dito 3 p... dito Certificaten $3\frac{5}{8}$; Russen $4\frac{1}{2}$ pct. 79; dito 5 ... Holl. 4 pct. $86\frac{1}{2}$; dito $2\frac{1}{2}$ pct. $57\frac{1}{2}$.

Spoorwegen: Sambre et Meuse $7\frac{3}{4}$; Namen en ...

PARIJS, Maandag 8 Mei. Fr. $4\frac{1}{2}$ pct. op t. ... 3 pct. 65.—; Sp. Binnenl. 3 pct. $33\frac{3}{8}$; dito 1 ...

WEENEN, Maandag 8 Mei. N. Metall. $86\frac{3}{4}$; ... 111; Nieuwe Leen. 90; Lot. v. fl. 250 124; Lond... 104; Bankactien 1206; Zilver 37; Wissel L... Parijs $162\frac{1}{4}$.

Fondsen gewild.

MADRID, Vrijdag 5 Mei. Sp. binn. 3 p... nieuwe 1 pct. $17\frac{5}{8}$.

Gedrukt bij C. H. SUSAN, Jr., te 's Gr...